

«ЙОГО ТАНКИ ПЕРШИМИ ФОРСУВАЛИ ДНІПРО...»

Ці кілька аркушів із шкільного зошита, списані дрібним нерозбірливим почерком потрапили у мій архів зовсім випадково. Датовано документ скоріш усього 1974 роком, і містить він у собі фронтові спогади Героя Радянського Союзу, полковника у відставці Суховарова Дмитра Гавриловича. Є ще й фото із підписом «Його танки першими форсували Дніпро». Оскільки це лист, вірніше його залишки, то є і конкретний адресат: учні Маслівської восьмирічної школи. Зрозуміло що у ті часи полковник Суховаров /у роки війни гвардії підполковник/ ніяк не міг розповісти дітям усієї правди про ту ж Київську наступальну операцію. Тим не менш, хай навіть і причесана, але це оповідь людини, яка пройшла через таке пекло як Сталінград, як Букринський плацдарм чи маньчжурський Муданьцзян. Тож ці кілька епізодів із бойової біографії командувача 53-го танкового полку Д.Г. Суховарова все ж варті нашої уваги. Додам тільки, що 53-й танковий полк входив до складу 69-ї механізованої бригади 9-го механізованого корпусу 3-ї гвардійської танкової армії генерал-полковника П.С. Рибалка. Отже, згадує Д.Г. Суховаров:

«Переслідуючи фашистів 69-та механізована бригада та наш 53-й танковий полк вийшли до Дніпра біля с. Зарубинці 21-го вересня 1943 року. Ще до того ми звільнили село Козинець та місто Переяслав. А в ніч на 22-е вересня мотопіхота 69-ї бригади та її 1-й мотострілковий батальйон /командир – капітан Балаян, замполіт – Чубар/ під вогневим прикриттям 53-го полку форсували Дніпро. А що таке вогневе прикриття? Це закопані на березі в капоніри полкові танки. І стріляли вони через річку із гармат та крупнокаліберних кулеметів, підтримуючи нашу піхоту. Таким чином і забезпечували успіх бойової операції. Річку ж форсували на човнах місцевих рибалок. Захопити нам тоді вдалось спочатку малесенький плацдарм перед селом Зарубинці, а по тому і самі Зарубинці. По суті, ми були першими із складу Воронізького фронту, хто подолав цей могутній водний рубіж і кому вдалось зачепитись за його правий берег. Тож уже вслід за нами прибули понтонери і спорудили плавучий міст. Але що ж? Він міг підняти на себе лиш один танк, бо навіть не мав мотора. Тому танкісти гребли і веслами, і саперними лопатками, щоб уже в ніч на 23-є вересня переправити на правий берег хоча б три танки. Цю групу очолили комроти Арсен Шавгенян, комвзводу Володимир Плотников та механік Іван Литвиненко. Із Плотниковим діяла полкова розвід група відчайдушного Дмитра Смирнова.

У ніч на 24-е вересня нарешті прибула більшість понтонерів, які спорудили понтон на моторній тязі місткістю понад 60 тон. Тільки тоді усі 35 танків 53-го тп змогли переправитись на правий берег. Звідти, із Зарубинців і почалось розширення Букринського плацдарму. До речі, разом із нами переправились артилеристи і мінометники 69-ї мбр. Захопивши висоту поблизу села Луковиця ми утримували її до 29-го

вересня, тобто до того часу, коли Дніпро форсували усі частини і з'єднання 9-го механізованого корпусу. І це при тому, що німці піднявши чи не весь північний фланг своєї 8-ї польової армії перейшли у шалений контрнаступ. Вони будь що хотіли відрізати нас від переправи, оточити і скинути у Дніпро. Адже Гітлер взагалі вважав та і називав Дніпро неприступним «Східним валом» через який не повинен переступити жоден радянський солдат. Тому саме двадцять дев'яте вересня відзначилось неймовірної жорстокості боями. Під вечір ворогові таки вдалось прорвати оборону 70-ї мбр, і за такої критичної ситуації його танки могли от-от з'явитись на переправі під Григорівкою. Та як нам не трудно було, але ми цього не допустили! Силами 69-ї мбр та 53-го тп зокрема, було знищено 12 фашистських танків та захоплено 5 непошкоджених бойових машин, екіпажі яких утекли із поля бою під Григорівкою. Крім того, ми ліквідували батальйон ворожої піхоти разом із їхньою технікою, а залишки гітлерівської воячини відкинули куди подалі.

Тим не менш, важкі кровопролитні бої за утримання і розширення Букринського плацдарму тривали впритул ще до 25 жовтня. За цей час 69-та механізована бригада та інші частини 9-го механізованого корпусу, враховуючи і наш 53-й танковий полк, яким я командував, розгромили величезну кількість фашистських військових угруповань та звільнили Великий і Малий Букрин. А от далі наш наступ призупинився, так як німці зосередили на нашому шляху напевне усе що мали на цій ділянці фронту: були там і танки, була і піхота із артилерією, була і авіація. До того ж, місцевість, покручена ярами та байраками не дозволяла нашим танкам хоч якось застосувати тактику маневрування. Тож після затяжних боїв 3-тя танкова армія та 9-й механізований корпус у її складі отримали наказ здійснювати наступ на північ від Києва. І невдовзі, 6 листопада, ми взяли Київ!

На Букринському плацдармі я отримав поранення, та все ж продовжував командувати полком. Батьківщина нагородила мене за цю військову операцію орденом Богдана Хмельницького II ст. і удостоїла звання Героя Радянського Союзу за військову операцію по звільненню Києва. А загалом, серед моїх бойових нагород є ще два ордени Червоного Прапора, два ордени Червоної Зірки, орден Вітчизняної війни I ст. і навіть два ордени Китайської народної республіки. Усього маю 10 орденів і 12 медалей. За які операції був нагороджений? А за Сталінград, за Проскурів, за Львів, за Бунцлау, за Маньжурію. Та куди тільки мене моя військова доля не кидала.

А якщо знову повернутись до боїв на Букринському плацдармі, то я можу сказати, що не героїв там не було. Та все ж хочу назвати імена тих, хто особливо відзначився і хоробрістю, і бойовим умінням, і завзяттям. І більше того, залишився живим! Серед них, розвідник, Герой Радянського Союзу Дмитро Миколайович Смирнов і механік-водій Олексій Григорович Дмитров. Обоє кияни, там і проживали після війни. А також командир і водій бронемашини Василь Андрійович Шестухін та

командир танкового взводу Володимир Григорович Плотніков. Обоє із Ростовської області, туди ж і повернулись після Перемоги. Не можу не назвати і свою дружину, капітана медичної служби Суховарову Гертруду Яківну. Разом зі мною, на передовій, під бомбами та снарядами, вона очолювала усю медичну службу у 53-му тп і як досвідчений хірург врятувала життя сотням поранених бійців. Плеч-о-пліч Гертруда пройшла зі мною бойовими дорогами від Тули до Дніпра, від Вісли до Одера, від Берліна до Праги. Більше того, навіть на Далекому Сході довелось нам повоювати. А потому випала мені ще й Північна Корея і бої за місто Пхеньян. Звичайно, що спогади про цю війну потребують окремої розповіді. А поки що, дорогі діти Маслівської 8-річної школи! Зичу вам і вашим педагогам міцного здоров'я. Бажаю вам успіхів у навчанні та у роботі і будьте достойні пам'яті тих, хто віддав життя саме за вас».

Р. С. Думаю, що незайвими будуть ще кілька штрихів до біографії Д.Г. Суховарова. Народився він у 1904 році у Білорусії /с. Жаковка Чаушського району Могильовської області/. Проживав у м. Курган, РФ. Із життя пішов у 1982 р. Разом із дружиною виростив п'ятьох дітей і дочекався чотирнадцяти онуків. Усі діти Суховарових здобули вищу технічну освіту. У 1952 році Д.Г. Суховаров був вдруге нагороджений орденом Леніна – найвищою на той час державною нагородою. Перший такий орден він отримав у січні 1944 р. А що до заповіту фронтовика «Бути достойними пам'яті тих, хто віддав за нас життя», то тут уже кожен сам собі суддя. Та все ж: щоб чужі танки не виїхали на твій берег, потрібно руками і зубами триматись за плацдарм історичної пам'яті.

Учасник боїв за
Букринський плацдарм,
командував 53-го тп,
Герой Радянського Союзу
Суховаров Д.Г.

Військовий хірург
53-го тп
Суховарова Г.Я.